

R A P P O R T

e-Depot

**Duurzame digitale toegang
tot informatie**

ACDD
ArchiefCoalitie
Digitale Duurzaamheid

**Gemeenschappelijke e-Depot
voorzieningen en services**

e-Depot

Duurzame digitale toegang
tot overheidsinformatie

Gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services

ACDD

ArchiefCoalitie Digitale Duurzaamheid

Nationaal Archief

Gemeentearchief Rotterdam

Stadsarchief Amsterdam

Regionale Historische Centra:

Brabants Historisch Informatie Centrum, Drents Archief, Gelders Archief,
Groninger Archieven, Het Utrechts Archief, Historisch Centrum Overijssel,
Noord-Hollands Archief, Nieuw Land Erfgoedcentrum, Regionaal Historisch
Centrum Limburg, Tresoar, Zeeuws Archief

Branchevereniging Archiefinstellingen in Nederland (BRAIN)

Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland (KVAN)

Landelijk Overleg Provinciale Archiefinspecteurs (LOPAI)

Stichting Digitaal Erfgoed Nederland (DEN)

Mei 2010

INHOUD

1	Voorwoord	5
2	Gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services	10
2.1	Waar bestaan de voorzieningen en services uit?	10
2.2	Voordelen van samenwerking	14
2.3	Wat als ze niet tot stand komen?	17
3	Bestuurlijke kaders voor de organisatie	19
4	Financiële aspecten	25
4.1	Opzet	25
4.2	Samenvattend overzicht vergelijking modellen	30
4.3	Model 1: Separaat een e-Depot realiseren	31
4.4	Model 2a: Samenwerking: één gemeenschappelijke applicatie	33
4.5	Model 2b: Samenwerking: gemeenschappelijke services en voorzieningen	36
5	Doorkijk naar de implementatie	39
	Bijlagen	43
	Bijlage 1: Uitwerking voorzieningen en services	43
	Bijlage 2: Gehanteerde bronnen voor hoofdstuk 4	47
	Colofon	52

1. VOORWOORD

Belangrijke partijen in de archiefsector bundelen hun krachten om digitale overheidsinformatie veilig te stellen door middel van het ontwikkelen van gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen. Hierbij worden bestaande (lokale) voorzieningen doorontwikkeld en opgeschaald.

Zo gaat het geheugen van de overheid beter functioneren en worden belangrijke fundamenteën van de rechtsstaat zoals transparantie, zorgvuldigheid, toegankelijkheid, verantwoording en verantwoordelijkheid veilig gesteld.

Gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen zorgen er voor dat digitale overheidsinformatie op kosteneffectieve wijze duurzaam toegankelijk en betrouwbaar blijft. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de oplossing van de overheidsbrede opgave van een duurzame informatiehuishouding. De voorzieningen dragen daarmee bij aan een effectievere en efficiëntere overheid.

De overheid werkt in alle bestuurslagen al in belangrijke mate digitaal en heeft zich tot een **e-Overheid** ontwikkeld. Onder het motto *eenmalige opslag en meervoudig gebruik* wordt gestreefd naar betere uitwisselbaarheid en toegankelijkheid van informatie, en betere samenwerking tussen overheidsorganisaties onderling en tussen overheid en burgers. De voordelen zijn evident: digitalisering laat de overheid efficiënter en effectiever werken.

Voor een samenhangende en effectieve e-Overheid is het noodzakelijk om een aantal basisvoorzieningen eenmalig te ontwikkelen en te implementeren. Dat bespaart geld, schept mogelijkheden om bedrijfsvoering te koppelen en het bevordert standaardisatie. In het kader van het Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-Overheid (NUP) werken daarom alle overheidslagen al samen om een twintigtal basisvoorzieningen die deel uitmaken van een basisinfrastructuur te ontwikkelen. Het gaat daarbij onder andere om voorzieningen als elektronische toegang tot de overheid, basisregistraties en elektronische informatie-uitwisseling. *Duurzame digitale toegankelijkheid* maakt nog geen onderdeel uit van een gezamenlijk overheidsprogramma, maar is wel een noodzakelijke – en tot dusverre nog ontbrekende – component in de totale informatieketen.

Voor die 'missing link' wordt met dit rapport een oplossing aangedragen, namelijk de ontwikkeling van *gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services* (ook wel aangeduid als *gemeenschappelijk e-Depot*) door partijen in de archiefsector om overheidsinformatie langdurig, duurzaam en betrouwbaar toegankelijk te houden. Net als bij het NUP is de kerngedachte dat een gezamenlijke ontwikkeling en beheer belangrijke voordelen op het gebied van kwaliteit en efficiency heeft.

Het vermogen om digitale overheidsinformatie langdurig leesbaar, vindbaar en interpreteerbaar te houden is essentieel voor het functioneren van de overheid en het vertrouwen dat de burger in de overheid stelt. Het is bovendien onmisbaar voor het functioneren van de moderne (*informatie*)*samenleving*, waarin kennis vrijuit wordt gedeeld en burgers actief participeren. Uiteindelijk zijn zelfs de *fundamenten van de rechtsstaat* in het geding als de dementerende overheid zich niet kan verantwoorden richting volksvertegenwoordiging en burger.

Het vraagstuk van duurzame digitale toegankelijkheid is niet simpelweg op te lossen met het opslaan van data. Digitale informatieobjecten (databases, elektronische dossiers, websites) zijn zeer verscheiden van aard. Daarnaast is ook de verwevenheid van de informatieobjecten groot en is het aantal dat bewaard moet worden explosief gestegen. Steeds meer informatie is bovendien alleen digitaal beschikbaar wat de afhankelijkheid steeds groter maakt en de informatiehuishouding van de overheid kwetsbaar. Niet alleen wat de dagelijkse bedrijfsvoering betreft, maar vooral ook voor de langere termijn.

Deze problematiek is niet nieuw. Eerdere kabinetten (Informatie op orde), de Raad voor het openbaar bestuur, de Raad voor Cultuur, de Algemene Rekenkamer, de Erfgoedinspectie en de provinciale archiefinspecteurs vroegen herhaaldelijk en dringend aandacht voor dit vraagstuk, en de kwaliteit van de (digitale) overheidsinformatiehuishouding¹ in het algemeen. Deze kwaliteit is een randvoorwaarde voor goedlopende digitale communicatie en dienstverlening op de korte termijn, en de duurzame toegankelijkheid op langere termijn. Zeer recent nog benadrukte de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in een brief van 16 maart 2010 aan de Tweede Kamer het belang van een goede en betrouwbare informatiehuishouding van de overheid. Alle aandacht heeft echter nog niet geleid tot een structurele oplossing voor het digitale geheugen van de overheid.

---

1. Informatiehuishouding van het Rijk, overzicht van een dynamisch vraagstuk, een achtergrondstudie (12 februari 2010).

De zorgen om het digitale geheugen beperken zich niet tot de overheid. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gaf in 2008 opdracht aan de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid (NCDD) om een verkenning uit te voeren naar de duurzaamheid van digitale informatie in het publieke domein. Voor de wetenschap, media en cultureel erfgoed geldt hetzelfde als voor de overheid. Opschaling van beschikbare voorzieningen voor duurzame toegankelijkheid is het dringende advies.

Alle internationale² en nationale onderzoeken en beleidslijnen wijzen unaniem in de richting van gemeenschappelijke voorzieningen. Stand-alone oplossingen zijn geen optie omdat daarbij de kwaliteit, continuïteit en efficiency onvoldoende is geborgd.

Dat nu is precies de strekking van dit voorstel van belangrijke partijen in de archiefsector. De kern is dat al ontwikkelde e-Depotapplicaties bij het Nationaal Archief, het Gemeentearchief Rotterdam, en het Stadsarchief Amsterdam ingebracht worden als basis voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk e-Depot. Deze zijn gericht op het duurzaam toegankelijk houden van overheidsinformatie en worden uitgevoerd in een shared services model. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de visiestukken die in 2009 binnen de archiefsector zijn ontwikkeld: *Archiveren is vooruitzien*³, *e-Archief in ontwikkeling*⁴, en *Digitaal Archiefbeheer; van politieke last tot maatschappelijke lust*⁵.

Drie pijlers van gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen:

- 1. Kwaliteit**
- 2. Duurzaamheid**
- 3. Efficiency**

Alle overheidslagen zijn in deze belanghebbend en medeverantwoordelijk. Daarom richt het voorstel zich tot de volgende partijen:

- de **Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap** (OCW) vanuit de verantwoordelijkheid voor het archiefbestel (stelselverantwoordelijkheid) en de verantwoordelijkheid (zorgdrager) voor alle overgebrachte archieven van de Rijksoverheid en de provincies;
- de **Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties** (BZK) vanuit de verantwoordelijkheid voor e-Overheid en de coördinerende verantwoordelijkheid voor de informatiehuishouding bij de rijksoverheid;

---

2. zie www.wepreserve.eu

3. BRAIN/KVAN, juni 2009

4. Consortium van Regionale Historische Centra en het Nationaal Archief, juni 2009

5. Nationaal Archief, november 2009

- het **Interprovinciaal Overleg** vanuit de verantwoordelijkheid die de twaalf provincies hebben ten aanzien van de eigen informatiehuishouding van de provincies⁶;
- de **Vereniging Nederlandse Gemeenten** vanuit de verantwoordelijkheid die de gemeenten hebben ten aanzien van de gemeentelijke informatiehuishouding en de duurzame toegankelijkheid van de gemeentelijke archieven;
- de **Unie van Waterschappen** vanuit de verantwoordelijkheid die de waterschappen hebben ten aanzien van de eigen informatiehuishouding en de duurzame digitale toegankelijkheid van waterschapsarchieven.

Bij archiefinstellingen is een deel van de verantwoordelijkheid neergelegd, namelijk die voor het beheer van de archieven (papier en digitaal). Zij geven aan hun verantwoordelijkheid invulling door hun krachten te bundelen, en zich in te zetten voor de ontwikkeling van gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen.

Tegelijk doen zij een appel op de genoemde overheidspartijen om te werken aan het op orde krijgen van de informatiehuishouding bij overheden. Iedere partij heeft een deel van de oplossing in handen. Alleen door *samenwerking tussen overheden en de archiefsector* kan de totale problematiek aangepakt worden. Dit ligt ook in het logische verlengde van de samenwerking die in het NUP tussen de overheden is gestart, en de samenwerking tussen de archiefsector en het rijk, IPO en VNG die in het kader van de Taskforce Archieven is ingezet⁷.

De onderstaande partijen uit de archiefsector nodigen daarom alle overheidslagen uit om gezamenlijk te bouwen aan een gezamenlijke infrastructuur⁸ voor duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid voor overheidsinformatie in de 21e eeuw.

---

6. In het kader van de decentralisatie van de Regionale Historische Centra (RHC's) is het uitgangspunt dat iedere overheidslaag voor het eigen archief verantwoordelijk is. Dat betekent dat na de decentralisatie van de RHC's de verantwoordelijkheid voor het beheer van de provinciale archieven bij de provincies komt te liggen.

7. Het landelijke programma Taskforce (Digitale Toegankelijkheid) Archieven is opgezet om in de jaren 2004-2008 de digitalisering van erfgoed in de archiefsector kwalitatief te versterken.

8. Verschillende begrippen worden gehanteerd, zoals: 'gemeenschappelijke infrastructuur', 'nationale infrastructuur'. Sommigen doelen hiermee op gemeenschappelijke voorzieningen zoals een gemeenschappelijk digitaal depot. Anderen doelen met dit begrip op de wijze waarop de informatie gestructureerd moet worden. Om een omgeving te duiden die het mogelijk maakt om aan eisen van duurzame toegankelijkheid, interoperabiliteit en vindbaarheid te voldoen, wordt het begrip 'nationale infrastructuur' gehanteerd, onder andere in het projectplan Nederlands Erfgoed: Digitaal! In dit projectplan staat een robuuste gemeenschappelijke infrastructuur centraal, waarbij het gaat om het leggen van intelligente verbindingen tussen centrale voorzieningen en decentraal opgeslagen bestanden, en het garanderen van de beschikbaarheid van objecten en diensten. Dit past in de algemene beleidslijn van de Nederlandse overheid om de ontwikkeling van een nationale infrastructuur op basis van open standaarden te stimuleren. De technische infrastructuur omvat ICT-infrastructuur bestaande uit systemen, gegevens en netwerken. Onderscheiden kunnen gegevensverwerking, gegevensopslag en gegevenstransport, maar ook hardware zoals servers, computers.

Gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services vormen een wezenlijk onderdeel van deze infrastructuur.

Indeling van deze rapportage

- Dit rapport beschrijft allereerst in hoofdstuk 2 wat onder gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services verstaan moet worden, en wat de voordelen zijn van een gezamenlijke aanpak.
- Vervolgens beschrijft hoofdstuk 3 de bestuurlijke kaders en de organisatorische aspecten.
- Hoofdstuk 4 vergelijkt vervolgens de twee hoofdmodellen: ‘*stand-alone oplossing*’ versus ‘*samenwerking*’ (in een zeer beperkte en een ruime variant) in financiële zin met elkaar.
- Hoofdstuk 5 bevat een doorkijk naar de implementatie.

ACDD

ArchiefCoalitie Digitale Duurzaamheid

Nationaal Archief

Gemeentearchief Rotterdam

Stadsarchief Amsterdam

Regionale Historische Centra:

Brabants Historisch Informatie Centrum, Drents Archief, Gelders Archief, Groninger Archieven, Het Utrechts Archief, Historisch Centrum Overijssel, Noord-Hollands Archief, Nieuw Land Erfgoedcentrum, Regionaal Historisch Centrum Limburg, Tresoar en Zeeuws Archief

Branchevereniging Archiefinstellingen in Nederland (BRAIN)

Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland (KVAN)

Landelijk Overleg Provinciale Archiefinspecteurs (LOPAI)

Stichting Digitaal Erfgoed Nederland (DEN)

2. GEMEENSCHAPPELIJKE E-DEPOT VOORZIENINGEN EN SERVICES

Dit hoofdstuk beschrijft eerst wat de gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services inhouden (paragraaf 2.1), en vervolgens wat de voordelen van een gemeenschappelijke aanpak zijn (paragraaf 2.2). Paragraaf 2.3 tenslotte schetst het toekomstperspectief als geen gemeenschappelijk e-Depot voorzieningen en services worden ontwikkeld.

2.1 Waar bestaan de voorzieningen en services uit?

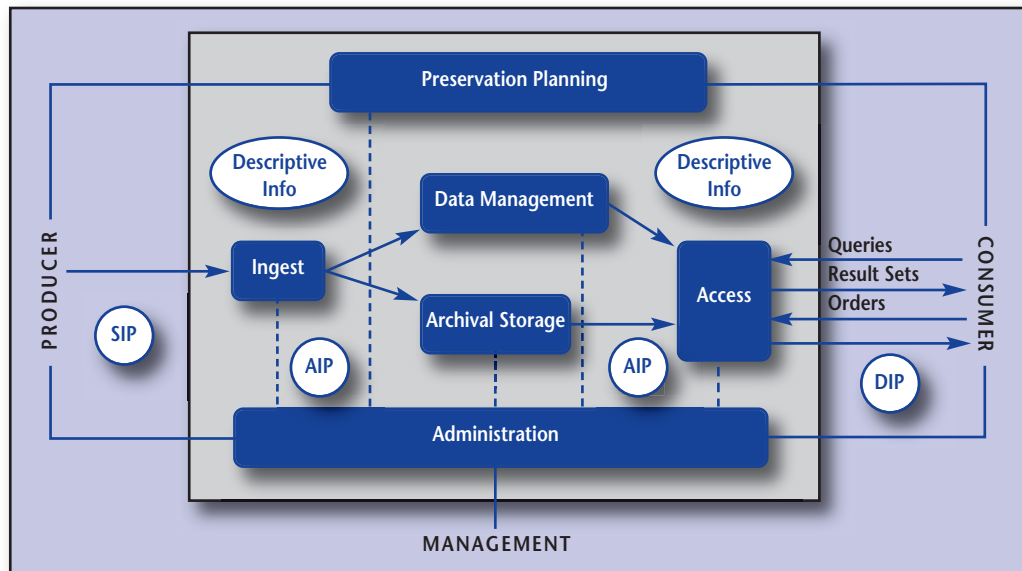
e-Depot voorzieningen en services gebaseerd op OAIS model (ISO 14721: 2003)

Bij een e-Depot gaat het om veel meer dan alleen digitale opslag van informatie. De gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services zijn gebaseerd op het internationaal geaccepteerde Open Archival Information System Reference Model, ofwel het OAIS.

Dit model is in 2000 ontwikkeld en later verheven tot een ISO standaard 14721. Belangrijke grondgedachte in dit model is dat *technische* oplossingen alleen niet voldoende zijn om digitale risico's te beheersen. Om deze technische oplossingen te kunnen ontwikkelen en te implementeren zijn *beleidsmatige en organisatorische* randvoorwaarden nodig.

Het model is hieronder schematisch weergegeven. In de beschrijving van de voorzieningen en services wordt, waar relevant, naar de verschillende functies van het model verwezen.

OAIS-model⁹

Wat is een e-Depot

Een e-Depot kan, gelet op het OAIS-model, gedefinieerd worden als: 'het geheel van organisatie, beleid, processen en procedures, financieel beheer, personeel, databeheer, databeveiliging en aanwezige hard- en software, dat het duurzaam beheren van te bewaren digitale archiefbescheiden mogelijk maakt.

Dit model beschrijft de volgende processen:

- Opnemen
- Fysiek beheer (onder te verdelen in opslag en preserving)
- Intellectueel beheer (beschrijven / metadatabeheer)
- Administratief beheer (metadatabeheer)
- Beschikbaar stellen (het depot levert de informatie aan de aangesloten instellingen, die deze vanuit hun eigen context aan de eigen ambtelijke en particuliere klanten doorleveren)
- Zoeken en raadplegen
- Strategie en besturing

⁹ <http://public.ccsds.org/publications/archive/650x0b1.pdf>

Wanneer we denken in termen van diensten levert een e-Depot de volgende diensten (services):

Diensten	OAIS
Opnemen van digitale content	Opnemen
Duurzaam bewaren van digitale content (Opslag)	Fysiek beheer
Toegankelijk houden van digitale content (Preservation)	Fysiek beheer – Administratief beheer
Beheren van metadata van digitale content	Administratief beheer
Op termijn vernietigen van digitale content	Fysiek beheer – Administratief beheer
Beschikbaar stellen van digitale content (het depot levert de informatie aan de aangesloten instellingen, die deze vanuit hun eigen context aan de eigen ambtelijke en particuliere klanten doorleveren)	Beschikbaar stellen
Zoeken en vinden van digitale content	Zoeken en raadplegen
Leveren van managementinformatie	Strategie en besturing

De voorzieningen betreffen infrastructurele en organisatorische componenten:

Infrastructureel	Organisatorisch
Hardware	Technisch beheer
Netwerkvoorzieningen	Applicatiebeheer
Software	Functioneel beheer
Kennis en Onderzoek	Opleiding

Gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services (concentratie)

Door het concentreren van diensten en voorzieningen kan gebruik gemaakt worden van schaalvoordelen. Bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop, investeringen, softwareontwikkeling, één kenniscentrum, beheer. De overwegingen om te concentreren liggen dan ook op het gebied van kwaliteit, continuïteit (duurzaamheid) en efficiency.

Hierbij passen twee opmerkingen. Ten eerste, hoewel veel voorzieningen en services geconcentreerd uitgevoerd kunnen worden, blijven er activiteiten die door elke (overheids)organisatie zelf uitgevoerd moeten worden. Een voorbeeld is het administratief beheren van metadata (o.a. het vastleggen van regels t.a.v. de openbaarheid, eigendom etc. zijn sterk gebonden aan een decentrale context).

Ten tweede, de bestaande (wettelijke) bestuursbevoegdheden blijven intact: deze worden niet gedelegeerd of gemandateerd door gebruik te maken van gemeenschappelijke voorzieningen en services. Hoofdstuk 3 gaat hier verder op in.

De gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services bestaan dus uit die componenten, waar kwaliteits- en efficiencyvoordelen te bereiken zijn bij samenwerking, en die zich naar de aard lenen voor een gemeenschappelijke aanpak.

Deze zijn – kort samengevat – de volgende:

Diensten:

- Opnemen van digitale content
- Duurzaam bewaren van digitale content (opslag)
- Toegankelijk houden van digitale content (preservation)
- Beschikbaar stellen van digitale content
- Zoeken en vinden van digitale content
- Leveren van managementinformatie

Voorzieningen:

- Hardware
- Netwerkvoorzieningen
- Software
- Kennis en Onderzoek
- Technisch beheer
- Applicatiebeheer
- Opleiding

Volledigheidshalve zijn in bijlage 1 als achtergrondinformatie overzichten opgenomen, die de eerder genoemde algemene categorieën voorzieningen en services concreter uitwerken. Hierbij is aangegeven of deze in beginsel geconcentreerd uitgevoerd kunnen worden of niet.

Ontwikkelingen bij overheidsinstellingen

Hoewel veel gemeenten en andere overheidsinstellingen steeds meer digitaal werken, zijn er belangrijke verschillen tussen deze organisaties: wat kennisniveau op het gebied van digitale archivering betreft (ditzelfde geldt ook voor archiefinstellingen), de ambtelijke en bestuurlijke aandacht voor de digitale duurzame toegankelijkheidsaspecten

bij het vaststellen van de ICT-architectuur, maar ook in praktische zin de applicaties die gebruikt worden.

Mogelijk rijst de vraag of elke overheidsorganisatie, met alle verschillen op het gebied van omvang en aard van de digitale informatie, bestaande applicaties en deskundigheid, gebruik kan maken van de gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services. Anders gezegd, staan bestaande verschillen tussen overheidsorganisaties het gebruik van gemeenschappelijke voorzieningen in de weg?

Dat is niet het geval. Wel is belangrijk dat een overheidsinstelling zijn (digitale) informatiehuishouding op orde heeft. In dat geval zal aansluiting (via een archiefdienst) op het gemeenschappelijke e-Depot veel sneller en soepeler verlopen. Binnen het gemeenschappelijke model zal tevens een vorm van bestuurlijk maatwerk gevonden moeten worden die recht doet aan de lokale situatie. Zo zullen voor wat betreft gebruikte applicaties en bestandsformaten technische voorzieningen getroffen moeten worden. Het vraagt samenwerking om deze tot stand te brengen, zoals het ontwikkelen van koppelvlakken om 'applicaties met elkaar te laten praten'. Voorts zullen waarschijnlijk verschillende pakketten van services en voorzieningen worden gedefinieerd, die recht doen aan verschillen tussen organisaties op het gebied van aard en omvang van digitale informatie en deskundigheidsniveau. Het ligt in de rede dat uitvoering plaats vindt in een shared services model, waarbij het gebruikelijk is om afspraken te maken over afname van diensten en voorzieningen en de bekostiging daarvan.

Hoofdstuk 3 gaat hier nader op in.

In dienstverleningsovereenkomsten zullen de afspraken vastgelegd worden. Het is wel belangrijk dat er gemeenschappelijke kwaliteitseisen gehanteerd worden, zodat verschillen in keuzes over het wel of niet afnemen van services niet leiden tot kwaliteitsverlies.

2.2 Voordelen van samenwerking

Internationaal en nationaal zijn de meningen eensluidend: het ontwikkelen van oplossingen voor het vraagstuk van duurzame toegankelijkheid tot digitale (overheids) informatie vergt een gezamenlijke aanpak. Het vraagstuk van verval van digitale data speelt wereldwijd. Internationaal zijn er echter (nog) geen integrale e-Depot-

oplossingen ontwikkeld, die (met enige aanpassingen) ook in de Nederlandse situatie toegepast zullen kunnen worden. Wel worden in verschillende internationale projecten relevante algemene kennis en ervaringen uitgewisseld, en worden specifieke deel-instrumenten ontwikkeld, die wel toegepast kunnen worden in de Nederlandse situatie. Een gezamenlijke en integrale aanpak van dit vraagstuk past in de ontwikkeling binnen de overheid van uniforme en gedeelde ondersteunende ICT-diensten. Zo beheert Logius, de dienst digitale overheid van het ministerie van BZK, bijvoorbeeld overheidsbrede ICT-oplossingen en gemeenschappelijke standaarden die de communicatie tussen overheden, burgers en bedrijven vereenvoudigen.

Hetzelfde kan gerealiseerd worden voor de *back-office* van de verschillende overheidslagen door voorzieningen en diensten geconcentreerd in te richten. Op die manier kan in een vroeg stadium worden ingespeeld op de beheerlast die digitale overheidsinformatie veroorzaakt binnen het overheidsapparaat.

Gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen ondersteunen een goed ingerichte digitale documenthuishouding en garanderen de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie voor beleid en burgers met de nadruk op kwaliteit en efficiency. Bewerkingsachterstanden en verlies van informatie worden voorkomen. Daarnaast dragen ze bij aan standaardisatie, wat leidt tot meer gebruiksgemak, lagere opleidingskosten en minder fouten.

De gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services passen goed binnen de diverse beleidslijnen en initiatieven die op lokaal, provinciaal, rijks- en Europees niveau zijn uitgezet. Ze:

- helpen rijksoverheden te voldoen aan de normen op het gebied van het beheer van informatie van de Baseline Informatiehuishouding Rijksoverheid;
- hebben een directe link met de openstaande actielijn 7 van de kabinetsvisie Informatie op Orde gericht op duurzaam beheer en behoud;
- sluiten aan bij de ambities van het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING);
- spelen in op de IPO-agenda voor e-Provincies en e-Overheid;
- spelen in op de VNG-agenda voor publieke dienstverlening, professionele gemeenten;

- sluiten ook aan op Europese initiatieven op het gebied van informatie-huishouding¹⁰.

Bovendien hebben de gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services in potentie naast duurzame toegankelijkheid nog meer te bieden:

- ze kunnen vervroegd de zorg voor permanent te bewaren digitale archiefstukken overnemen. Zo staat in de kabinetsbrief van 7 juli 2009¹¹ dat de overheid door digitalisering relevante informatie voor burgers sneller en actief openbaar kan maken. Dit levert een duidelijke bijdrage aan het functioneren van ons democratisch bestel;
- ze kunnen ook een e-Depot voor overheidsorganisaties vormen voor op termijn te vernietigen digitaal materiaal, hetgeen van belang is voor de administratie.

“Als wij succesvol zijn in de invoering van het digitaal documentbeheer en het wegwerken van archiefachterstanden, zouden wij in staat moeten zijn om na een relatief korte periode (bijvoorbeeld een paar jaar na beëindiging van de kabinetsperiode) informatie voor bewaring over te dragen aan het Nationaal Archief”.

Uit: kabinetsbrief 7 juli 2009, de Minister van OCW en de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Samenwerken loont

Om het probleem van duurzame toegankelijkheid overheidsbreed binnen korte termijn opgelost te hebben, én om straks goedkoper en beter uit te zijn moet nu geïnvesteerd worden. Aan het verder ontwikkelen, opschalen en exploiteren van gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services zijn kosten verbonden. Deze zullen echter aanzienlijk lager zijn dan wanneer stand-alone oplossingen ontwikkeld worden. In hoofdstuk 4 is berekend wat de kostenvoordelen bij benadering zullen zijn.

De rol van marktpartijen

Zoals toegelicht, de vraag of er internationaal al integrale e-Depotoplossingen ontwikkeld zijn die voor de Nederlandse situatie geschikt zijn, moet met ‘neen’ beantwoord worden.

---

10. o.a. Inspire richtlijn (2007/2/EG) en Europese projecten Digital Preservation Europe (DPE), Cultural Artistic and Scientific knowledge for Preservation, Access and Retrieval (CASPAR) en Preservation and Long-Term Access through NETworded Services (PLANETS).

11. Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 29 362, nr. 156

Mogelijk kan de vraag ook rijzen waarom het ontwikkelen van deze voorzieningen niet integraal aan marktpartijen overgelaten kan worden. De reden voor de hoofdrolspelers uit het openbare archiefwezen om zélf het initiatief te nemen tot het uitbouwen van reeds ontwikkelde oplossingen naar gemeenschappelijke voorzieningen en services is ingegeven door de verantwoordelijkheid die zij hebben voor archiefbeheer, en door een harde noodzaak.

Anno 2010 zijn er geen marktpartijen die integrale voorzieningen en services aanbieden die voldoen aan de specificaties en het kwaliteitsniveau dat de overheid stelt, om aan de wettelijke eisen te kunnen voldoen. Zoals in paragraaf 2.1 is toegelicht, is veel meer nodig dan alleen digitale opslag van informatie, een dienst die door marktpartijen wel wordt geleverd.

Van de bundeling van kennis en ervaringen binnen de archiefsector kan overheidsbreed geprofiteerd worden, als deze ingezet worden voor de ontwikkeling van gemeenschappelijke voorzieningen. Daarbij is het praktische adagium: 'inkopen (wat al adequaat beschikbaar is) wat kan, en zelf ontwikkelen wat moet'. Uiteraard worden, waar mogelijk en nuttig, bij het ontwikkelen van de gemeenschappelijke voorzieningen en services deskundige marktpartijen ingeschakeld.

2.3 Wat als ze niet tot stand komen?

Als tegen internationale en nationale adviezen en beleidsrichtlijnen in toch gekozen wordt voor 'geen gezamenlijke actie', uitstel of stand-alone oplossingen, dan komt de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie verder in gevaar.

De beschikbare kennis over het duurzaam opslaan en beheren van digitale informatie is schaars. Bij uitblijven van samenwerking zal deze schaarse kennis verder versnipperd worden, wat de kwaliteit van stand-alone oplossingen niet ten goede komt.

De kans is verder groot dat de noodzakelijke investeringen in stand-alone e-Depot-oplossingen het lokaal afleggen tegen investeringen in andere, meer (voor het publiek) zichtbare projecten.

Daarnaast zijn de investeringen, die nodig zijn voor het inrichten van een eigen wettelijk e-Depot, naar verwachting te groot voor kleinere gemeenten en waterschappen. Dit betekent dat zij wellicht kiezen voor veredelde opslagoplossingen, die door de markt worden aangeboden, maar die echter geen duurzame toegang bieden. Of dat zij in het ergste geval niets doen.

De vraag is derhalve: kiezen we nú voor het gezamenlijk investeren in een kwalitatief goede en efficiënte landelijke infrastructuur voor alle overheidsinformatie, of kiezen we voor uitstel en dus voor kleinschaligere, stand-alone oplossingen met slechtere kwaliteit en hogere kosten. De urgentie is namelijk groot en bij gebrek aan beschikbare oplossingen zullen (overheids)partijen genoodzaakt zijn eigen oplossingen te ontwikkelen. Naarmate meer stand-alone oplossingen in de praktijk ontwikkeld zijn, zijn er al de nodige (overheids)investeringen gedaan in die oplossingen, en zal het daardoor veel complexer zijn om alsnog gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen te ontwikkelen.

Het benutten van het *momentum* is daarom cruciaal: alle overheidspartijen kampen met dezelfde soort problemen, en de drie archiefinstellingen die e-Depotapplicaties hebben ontwikkeld, zijn bereid om hun kennis en expertise te bundelen ten behoeve van het gemeenschappelijke belang dat overheidsinformatie duurzaam toegankelijk blijft.

3. BESTUURLIJKE KADERS VOOR DE ORGANISATIE

In theorie zijn twee hoofdwegen denkbaar om het maatschappelijke doel van duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie te realiseren. Zo kan gekozen worden voor individuele oplossingen (stand-alone) of voor oplossingen waarbij (een vorm van) samenwerking tussen overheden centraal staat.

De criteria die bepalen welke oplossing het meeste voordelen biedt zijn: kwaliteit, efficiency en bestuurlijke haalbaarheid.

Om de efficiencyvoordelen in de Nederlandse situatie nader te onderzoeken, zijn in het volgende hoofdstuk 4 de twee hoofdwegen uitgewerkt in (theoretische) modellen met een aantal aannames, en gebruik makend van beschikbare ervaringsgegevens en kengetallen doorerekend. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt hoe de totale kosten (op landelijk en lokaal niveau) van stand-alone oplossingen en oplossingen van samenwerking (in lichte en meer vergaande mate) zich tot elkaar verhouden. Uit de berekeningen komt naar voren dat er een belangrijke efficiencyslag mogelijk is als op e-Depot gebied wordt samengewerkt.

Wat de bestuurlijke haalbaarheid betreft: samenwerking binnen alle overheidslagen op e-Overheid vraagstukken is binnen de Nederlandse overheid – met alle lokale en regionale verschillen – gebruikelijk geworden, zoals blijkt uit overheidsbrede programma's als het NUP.

Vandaar, alles in aanmerking nemend, het pleidooi in dit rapport voor het ontwikkelen van het gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services.

Belangrijke algemene notie daarbij is dat wel rekening gehouden moet worden met relevante verschillen tussen overheidsorganisaties, zoals in paragraaf 2.1 is toegelicht.

Deze notie speelt ook een rol in de vormgeving van de organisatie, zoals in dit hoofdstuk toegelicht wordt.

Het Nationaal Archief, het Gemeentearchief Rotterdam en het Stadsarchief Amsterdam (de drie e-Depotpioniers) beschikken over werkende e-Depotapplicaties. Binnen de archiefsector vindt al samenwerking plaats, respectievelijk wordt deze voorbereid, zowel tussen de e-Depotpioniers alsook binnen het netwerk van Regionale Historische Centra. Zo is in 2009 een onderzoek uitgevoerd met Het Utrechts Archief als test-omgeving en het Zeeuws Archief en het Noord-Hollands Archief als deelnemende organisaties, naar de mogelijkheden van samenwerking op e-Depotgebied. Bij de opschaling van lokale voorzieningen naar gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen, is de aandacht vooral gericht op kwaliteit en continuïteit. Daarnaast is het zaak de meest efficiënte en effectieve organisatievorm te kiezen. Een *shared services model* ligt dan het meest voor de hand.

In een shared services model zijn alle processen die op een vergelijkbare wijze worden of kunnen worden uitgevoerd, samengevoegd in een nieuwe, resultaatverantwoordelijke eenheid die op basis van afspraken diensten en producten levert. Het doel is om de kwaliteit te verbeteren door bundeling en specialisatie van aanwezige kennis en ervaring en tegelijkertijd kosten te besparen (door bundeling van investeringskracht en beheer).

Uitspraken over de geëigende rechtsvorm (bijvoorbeeld een overheidsstichting¹² of een openbaar lichaam / gemeenschappelijke regeling) zijn op dit moment niet opportuun. Dit is een aandachtspunt bij de verdere uitwerking.

Hierbij zal mede bezien worden hoe een en ander zich verhoudt tot de bestaande stichting binnen de archiefsector, die gemeenschappelijke archiefprogrammatuur beheert en doorontwikkelt¹³.

---

12. Zie bijvoorbeeld de stichting ICTU, een instelling van en voor overheden, opgericht door het ministerie van BZK en de VNG. Overheden die ICTU een opdracht geven, worden deelnemer in de stichting. De verantwoordelijkheid voor het beheer van ICTU ligt primair bij het ICTU-bestuur. Daarin zijn alle overheidslagen vertegenwoordigd: rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. De Minister van BZK heeft statutair bevoegdheden om te sturen op de hoofdlijnen van het beheer.

13. Stichting Archiefprogrammatuur (STAP)

De randvoorwaarden, waaraan de organisatievorm van de gemeenschappelijke voorzieningen moet voldoen, zijn de volgende:

Bestuurlijke randvoorwaarden

1. Huidige bestuurlijke verantwoordelijkheden blijven waar ze zijn

- In de organisatie staat de samenwerking tussen overheden centraal. Er worden geen bestuurlijke verantwoordelijkheden overgedragen aan een (nieuwe) uitvoeringsorganisatie.
- Overheden zijn en blijven dus bestuurlijk verantwoordelijk voor een goede zorg voor hun informatievoorziening, of het nu om papier gaat of om digitale informatie.
- Overheden kunnen beheerswerkzaamheden wel uitbesteden. Dit is conform het eerdere uitgangspunt 'elke overheid blijft verantwoordelijk voor zijn eigen archief'.

2. Continuïteit, betrouwbaarheid en kwaliteit zijn gewaarborgd

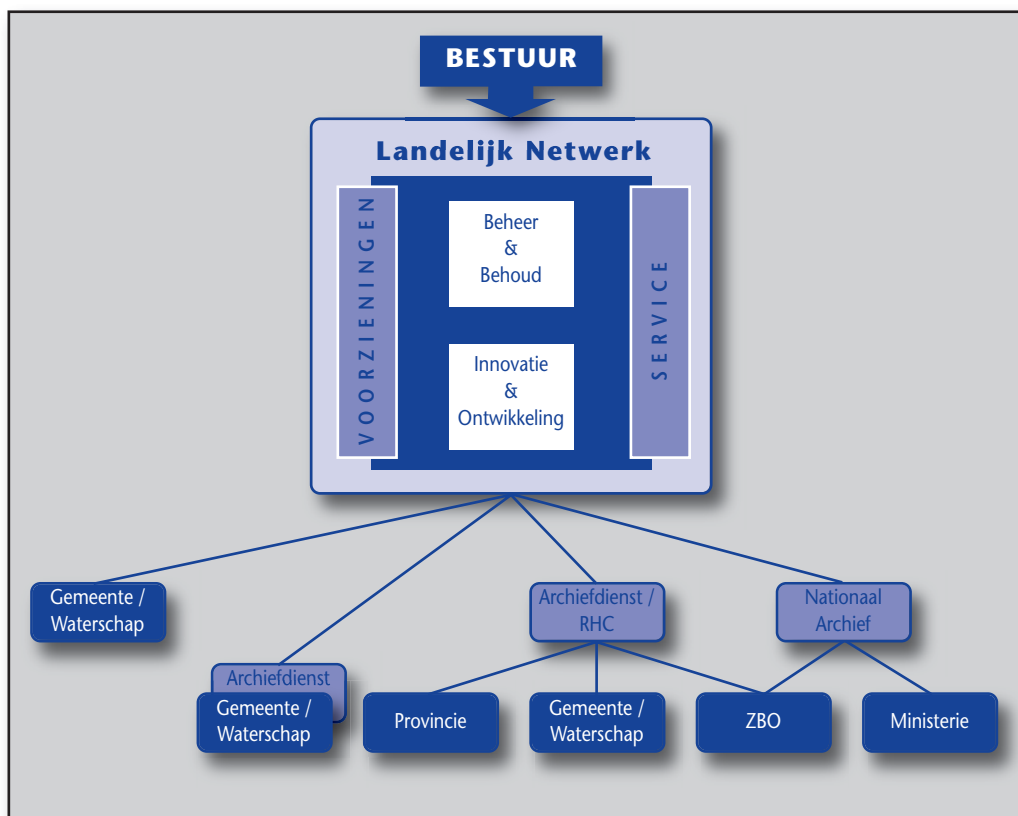
- Dienstverleningsovereenkomsten met afnemers worden voor langere tijd afgesloten.
- Het inrichten van een gezamenlijke vorm van toezicht is een belangrijke kwaliteitsborging en kan bovendien bijdragen aan het waarmaken van de bestuurlijke verantwoordelijkheid.
- Eisen aan een e-Depot moeten landelijk door een autoriteit worden vastgesteld en actueel gehouden. De verantwoordelijk bestuurder weet op deze manier wat hij 'koopt' en kan vertrouwen op de kwaliteit van de geleverde dienst.
- Deze autoriteit moet voldoende afstand hebben tot de organisatie die de gemeenschappelijke voorzieningen aanbiedt. Hiermee wordt gezorgd voor blijvende inhoudelijke ontwikkeling en prijsbewustzijn.

3. Efficiency en effectiviteit zijn verzekerd

- Door gestandaardiseerde dienstenpakketten.
- Door onderscheid in de organisatie te maken tussen de verschillende soorten activiteiten, bijvoorbeeld sturing en ontwikkeling van beleid en innovatie, en uitvoering van services en voorzieningen. Functionaliteit en synergie staan hierbij voorop.

Organisatie inrichting

De shared services organisatie ziet er, nadat deze is ingericht, in hoofdlijnen als volgt uit:

Ter toelichting:

- Het Bestuur wordt in beginsel gevormd door vertegenwoordigers vanuit het rijk, VNG/gemeenten, IPO/provincies en Unie van Waterschappen/waterschappen.
- De organisatie bestaat uit twee hoofdonderdelen: Beheer & Behoud en Innovatie & Ontwikkeling. Onder Beheer & Behoud wordt verstaan het leveren van de voorzieningen en de services. Onder Innovatie & Ontwikkeling wordt verstaan het onderhouden, het ontwikkelen en het doorontwikkelen van de diensten en voorzieningen.

- De shared services organisatie bestaat uit een landelijk dekkend net. Hiermee is een balans gevonden tussen bestuurlijke realiteit en lokale verschillen enerzijds, en efficiëntie en schaalvoordelen anderzijds. De shared services organisatie zal bestaan uit een netwerk van naar verwachting 5 tot 10 organisatieonderdelen verspreid over het land. Dit netwerk vormt met elkaar een landelijk dekkend net, dat een aantal gemeenschappelijke services en voorzieningen aanbiedt. Deze organisatieonderdelen maken onderdeel uit van de ene shared services organisatie. Zij kunnen als het ware als ‘dealers’ gezien worden die in ieder geval de eerste contacten met de (geïnteresseerde) afnemers verzorgen. Van dit netwerk maken in ieder geval bij de start de huidige e-Depotkoplopers Nationaal Archief, Gemeentearchief Rotterdam en het Stadsarchief Amsterdam onderdeel uit. Uitbouw van het netwerk gaat stapsgewijs. Bij de verdere spreiding van de organisatieonderdelen over het land zal rekening gehouden worden met het feit dat de grotere gemeentearchieven en Regionale Historische Centra hun eigen (natuurlijke) ‘verzorgingsgebied’ hebben. Het voordeel van dit model is dat er bestuurlijk gezien herkenbare en ‘vertrouwde’ loketten op regionaal niveau zijn.
- Centrale regie op het tempo waarop afzonderlijke (archief)organisaties aansluiten of op de af te nemen pakketten aan services en voorzieningen is praktisch gezien niet mogelijk. Zoals hoofdstuk 5 nader zal toelichten, moet een organisatie die wenst aan te sluiten aan een aantal basisvoorwaarden voldoen. Hoe snel die voorwaarden vervuld kunnen worden hangt af van lokale/regionale wensen en mogelijkheden. Voorts kunnen regionale of lokale verschillen ertoe leiden dat de ene aansluitende partij het gehele pakket aan services en voorzieningen wenst af te nemen, en de andere partij slechts een gedeelte. Aan deze verschillen wordt recht gedaan door verschillende niveaus van dienstverlening te benoemen. Aldus kan een vorm van lokaal maatwerk binnen het shared services model geboden worden, die recht doet aan de bestuurlijke realiteit.
- De afnemers van de diensten en voorzieningen van de shared services organisatie zijn het Nationaal Archief, Regionale Historische Centra, gemeenten/waterschappen met een eigen archiefdienst, gemeenschappelijke archiefdiensten (gemeenschappelijke regelingen), gemeenten/waterschappen zonder archivaris

(de zogenaamde ‘witte vlekken’). Dit zijn ook de partijen die ‘inbesteden’. De overige archiefvormers (ZBO’s, provincies, ministeries en gemeenten/water-schappen met gemeenschappelijke archiefdienst) hebben slechts indirect te maken met de organisatie. NB: Het gaat om minstens 150 gemeenten/water-schappen zonder archivaris en ruim 120 (gemeenschappelijke) archiefdiensten.

- De gebruikers (publiek, instellingen zelf) zijn niet in dit schema opgenomen. De organisatie zorgt immers niet zelf voor het aanbieden aan de gebruikers. Dit gebeurt door de archiefdienst of de gemeente zonder archivaris.

Met de keuze voor deze shared services organisatie wordt geopteerd voor het scenario waarin de mogelijkheid wordt geboden aan afnemers om, indien gewenst, optimaal gebruik te maken van het hele scala aan gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services. In het hierna volgende hoofdstuk 4 wordt dit als model 2b aangeduid.

4. FINANCIËLE ASPECTEN

4.1 Opzet

Vanuit de in de vorige hoofdstukken beschreven beleidsuitgangspunten en wettelijke taken, is het noodzaak voor alle overheidsorganisaties om zo snel als mogelijk gebruik te kunnen maken van een e-Depot voorziening. Veel instellingen zijn ingericht op de papieren wereld en moeten de slag naar een duurzame digitale archiefomgeving nog maken. In beginsel zouden zij dat ieder voor zich, dus zelfstandig, kunnen doen. Een voor de hand liggende vraag is echter of er niet substantieel veel voordelen (kwaliteit, efficiency, financieel) verbonden zijn aan een samenwerking op dat gebied.

Zoals in hoofdstuk 3 aangekondigd concentreert dit hoofdstuk zich op een onderlinge vergelijking in financiële zin tussen de twee hoofdwegen die in theorie denkbaar zijn: stand-alone oplossingen (ieder bouwt zijn eigen e-Depot) en samenwerking. Om de efficiencyvoordelen in de Nederlandse situatie nader te onderzoeken, zijn deze twee hoofdwegen uitgewerkt in (theoretische) modellen met een aantal aannames, en gebruik makend van beschikbare ervaringsgegevens en kengetallen, doorgerekend. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt hoe de totale kosten (op landelijk en lokaal niveau) van stand-alone oplossingen en oplossingen van samenwerking (in lichte en meer vergaande mate) zich tot elkaar verhouden.

De berekeningen in dit hoofdstuk zijn bedoeld om twee vragen te beantwoorden:

1. Zijn er financieel voordelen te behalen bij een model van samenwerking boven het model van ontwikkeling van eigen individuele oplossingen?
2. Zijn er financieel voordelen te behalen bij een intensieve vorm van samenwerking boven een minimale vorm van samenwerking waarbij alleen de applicatie gedeeld wordt?

Opgemerkt wordt dat om de berekeningen te kunnen uitvoeren enerzijds ervaringsgegevens en kengetallen gehanteerd zijn (in bijlage 2 is hiervan een overzicht opgenomen), en anderzijds een aantal theoretische aannames geformuleerd zijn om de modellen te kunnen doorrekenen, zoals het tempo van aantal aansluitingen in een

periode van een tiental jaren. In de praktijk is het laatste van meer factoren afhankelijk dan alleen of er een gemeenschappelijk e-Depot beschikbaar is. Zo moet de aan te sluiten organisatie zelf aan een aantal randvoorwaarden voldoen, zie hoofdstuk 5, en moet er ook een bestuurlijk besluit tot aansluiting genomen zijn.

De kern van de uitkomst van de in dit hoofdstuk uitgevoerde berekeningen en onderlinge financiële vergelijking is dat de realisatie van een e-Depot voorziening kostentechnisch beter gezamenlijk ter hand kan worden genomen.

In het kader van de doorrekening zijn twee modellen uitgewerkt, die uitdrukking geven aan een individuele en een gemeenschappelijke aanpak. Deze modellen zijn:

1. Berekening van de kosten voor een e-Depot voorziening wanneer alle instellingen dit separaat ontwikkelen, beheren en exploiteren (hierna aangeduid als model 1);
2. Berekening van de kosten voor een e-Depot voorziening wanneer instellingen dit gezamenlijk vormgeven (hierna aangeduid als model 2). Hier worden twee subvarianten uitgewerkt:
  - a. Een *minimale* variant van samenwerking; dit houdt in dat alleen de centraal gebouwde e-Depotapplicatie beschikbaar wordt gesteld voor (lokaal) hergebruik. Exploitatie en beheer vindt lokaal plaats en doorontwikkeling van de applicatie vindt centraal plaats. Alle overige services en voorzieningen worden op lokaal niveau zelf ontwikkeld.
  - b. Een *intensieve* vorm variant van samenwerking; dit houdt in dat een instelling de mogelijkheid heeft om de exploitatie- en beheerdiensten af te nemen van het gemeenschappelijk e-Depot.

Noot

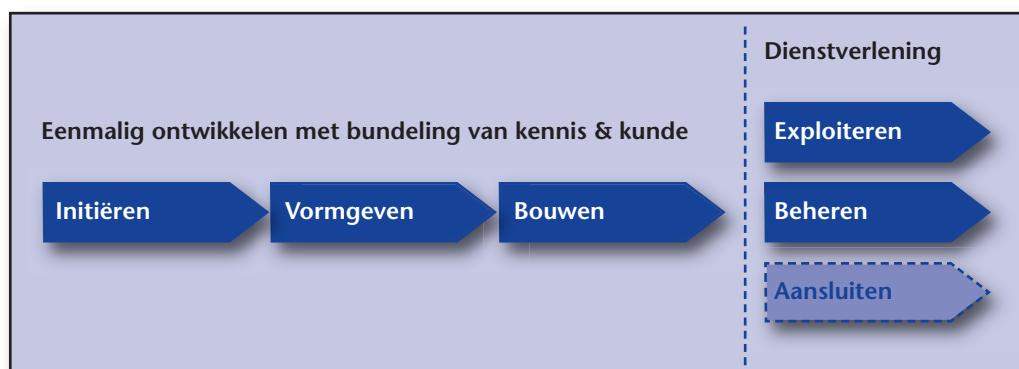
In de praktijk zullen de wensen van een aan te sluiten organisatie zich kunnen bewegen tussen variant 2a en variant 2b. Om die reden zal de shared services voorziening ook verschillende dienstverleningsniveaus ontwikkelen. In het kader van de onderlinge vergelijking in dit hoofdstuk zijn in model 2 subvarianten uitgewerkt, die samen de bandbreedte van samenwerking weerspiegelen.

In bijlage 2 zijn de gebruikte bronnen voor de berekeningen in dit hoofdstuk op een rij gezet. Bij het uitvoeren van de berekeningen heeft een extern adviesbureau (Strategy Partners) de werkzaamheden ondersteund.

Toelichting op begrippen

Wat als e-Depot in paragraaf 2.1 is gedefinieerd, is in dit hoofdstuk financieel uitgewerkt. Wanneer een individuele instelling een e-Depot wil realiseren vinden er drie hoofdprocessen plaats die vanuit de opstart eenmalig doorlopen worden en drie hoofdprocessen die na realisatie de dienstverlening bieden. Figuur 4.1 geeft dat aan.

Figuur 4.1 De zes hoofdprocessen om een e-Depot te realiseren en dienstverlening aan te bieden.

Initiëren

Het initiëren van de ontwikkeling, bouw, organisatie, architectuur, vereiste standaarden, beheer en dienstverlening etc., heeft denkkraft en expertise nodig op het gebied van organisatie, archieven, bestuur en financiën. Dit vindt hier plaats en wordt ondersteund door programma- en regiemanagement. Deze wordt ook in de vervolgprocessen gecontinueerd.

Vormgeven

Het vormgeven is het daadwerkelijk inhoud geven aan de e-Depotapplicatie waarbij kennisinbreng van gespecialiseerde partijen op (internationaal) archiefgebied is vereist.

Bouwen

Dit hoofdproces betreft het technisch ontwerpen, bouwen, testen en opleveren van de e-Depot voorziening en het inrichten van de technische infrastructuur. Een project met een belangrijke IT-focus waarin volgens het vormgegeven ontwerp de e-Depot-applicatie wordt geïmplementeerd in een veilige en schaalbare infrastructuur.

Aansluiten

Het aansluiten betreft een eenmalige activiteit voor een instelling met alle denkbare voorbereidings- en realisatie-activiteiten die worden uitgevoerd wanneer de instelling 'ja' zegt tegen de gemeenschappelijk e-Depot voorzieningen en services. Denk bijvoorbeeld aan organisatieaspecten en conversie/migratie.

De shared services organisatie (zie hoofdstuk 3) ontwikkelt een 'aansluit-toolkit' en draagt zorg voor de leiding van een ondersteunend aansluitteam om de instelling voor te bereiden. Na afsluiting van het project wordt de dienstverlening afgenomen voor regulier digitaal archiefbeheer (exploitatie).

Exploiteren

Het exploiteren van de e-Depot voorzieningen en services betreft het continu leveren van diensten aan de klanten van de instelling, de zorgdragers. Er zijn acht diensten onderscheiden (zie ook paragraaf 2.1).

1. Opnemen van digitale content;
2. Duurzaam bewaren van digitale content (Opslag);
3. Toegankelijk houden van digitale content (preservation);
4. Beheren van metadata van digitale content;
5. Op termijn vernietigen van digitale content;
6. Beschikbaar stellen van digitale content;
7. Zoeken en vinden van digitale content;
8. Leveren van managementinformatie.

Beheren

Het beheren van een e-Depot bevat operationele werkzaamheden voor functioneel-, applicatie- en technisch beheer.

De bovengenoemde zes hoofdprocessen komen bij de realisatie van een e-Depot in meer of mindere mate terug, afhankelijk van de grootte van de instelling. Ieder van de zes hoofdprocessen is opgebouwd uit specifieke kostencomponenten. Met gebruikmaking van deze kostencomponenten is doorgerekend wat de te verwachten kosten zijn van een openbare instelling die van de grond af aan een digitaal depot wil realiseren. Omdat niet iedere instelling dezelfde omvang heeft, is voor de kostencomponenten uitgegaan van een (geschatte) bandbreedte waarbinnen dit kan worden gerealiseerd.

Gehanteerde *theoretische uitgangspunten* voor de berekening van de cumulatieve kosten per model:

- 120 gemeenschappelijke archiefinstellingen;
- 150 gemeenten/waterschappen zonder archivaris;
- Verhouding:
  - 10 grote instellingen;
  - 70 middelgrote instellingen;
  - 190 kleine instellingen;
- Over een periode van 10 jaar start iedere instelling met een eigen e-Depot. Theoretische aannames om de varianten door te kunnen rekenen, en in financiële zin onderling te vergelijken:
  - 1e vijf jaar: ieder jaar starten 2 grote, 7 middelgrote en 19 kleine instellingen;
  - 2e vijf jaar: ieder jaar starten 7 middelgrote en 19 kleine instellingen;
  - In tien jaar zijn dan 10 grote, 49 middelgrote en 133 kleine instellingen aangesloten. In totaal zijn dit 192 instellingen. In dit rekenmodel zijn dan nog 78 instellingen niet aangesloten.

De berekeningen zijn op basis van deze uitgangspunten en aannames gebaseerd. Indien in de praktijk de uitgangspunten of aannames anders uitvallen (bijvoorbeeld het aantal of tempo van aansluitingen) dan heeft dit natuurlijk effecten op de uitkomsten.

In paragraaf 4.2 is een samenvattend overzicht gegeven van de kosten van deze modellen.

In paragraaf 4.3 tot en met 4.5 worden deze modellen ieder financieel uitgewerkt.

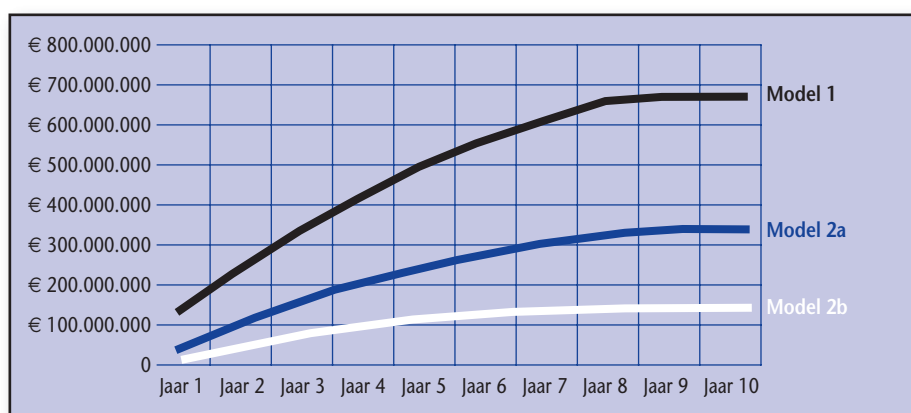
4.2 Samenvattend overzicht vergelijking modellen

Tabel 4.1 geeft over een periode van tien jaar het kasritme aan van de kosten die voor elk model per jaar benodigd zijn. Daarbij is een onderscheid aangegeven tussen enerzijds de kosten die centraal worden gemaakt voor de gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services (centrale kosten), anderzijds de lokale kosten die door de instellingen zelf moeten worden bekostigd voor het leveren van de exploitatiediensten.

Tabel 4.1 De twee modellen vergeleken (in miljoenen euro's)

Jaar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal
Model 1											
Kosten centraal €	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Kosten lokaal €	8,8	24,3	52,5	62,0	70,6	73,4	83,0	92,9	103,2	113,7	684
Model 2a											
Kosten centraal €	0,7	5,1	2,8	2,1	2,1	1,1	1,1	1,0	0,3	0,3	17
Kosten lokaal €	–	2,6	11,4	19,2	26,5	34,2	42,4	50,7	59,5	68,4	315
Totaal €	0,7	7,8	14,2	21,3	28,5	35,3	43,5	51,7	59,8	68,7	332
Model 2b											
Kosten centraal €	0,7	5,1	3,2	3,6	4,2	3,8	3,8	3,9	3,4	3,4	35
Kosten lokaal €	–	–	–	3,5	7,1	10,7	14,2	17,8	20,7	23,7	98
Totaal €	0,7	5,1	3,2	7,1	11,3	14,4	18,1	21,7	24,1	27,1	133

Figuur 4.2 De kosten van model 1, 2a en 2b over een periode van 10 jaar grafisch uitgezet ten opzichte van elkaar

Toelichting op de cijfers

- Model 1 gaat uit van de individuele benadering dat iedere instelling zijn eigen e-Depot ontwikkelt, bouwt, beheert en exploiteert (diensten leveren binnen hun eigen verzorgingsgebied). In deze theoretische berekening vindt geen hergebruik plaats van software, kennis en ervaringen.
- Model 2a gaat er van uit dat eenmalig een e-Depotapplicatie wordt gebouwd en kosteloos ter beschikking wordt gesteld aan iedere instelling die een e-Depot wil realiseren. De individuele instelling is dan vervolgens zelf verantwoordelijk voor configuratie en inrichting van deze applicatie, de eigen infrastructuur en het totale beheer. De exploitatiediensten worden ook zelf ter hand genomen. Centraal blijft wel de verantwoordelijkheid voor de doorwikkeling (research & ontwikkeling) van de e-Depotapplicatie liggen.
- Model 2b laat de kosten zien wanneer er gemeenschappelijk e-Depot-voorzieningen en services worden ontwikkeld, gebouwd en beheerd. De lokale instellingen krijgen toegang tot de voorziening en leveren lokaal de (exploitatie)diensten aan hun eigen zorgdragers (de verantwoordelijkheid voor digitaal duurzaam archief blijft binnen de instelling liggen).
- Baten (besparingen op FTE wanneer er een 'digital born' archief ontstaan is) die kunnen worden gerealiseerd bij de instellingen, zijn niet berekend en niet meegenomen omdat hiervoor ervaringsgegevens en kengetallen ontbreken.

In paragraaf 4.3 wordt hierna model 1 toegelicht. Paragraaf 4.4 gaat vervolgens in op model 2a, en paragraaf 4.5 op model 2b.

4.3 Model 1: Separaat een e-Depot realiseren

In tabel 4.2 zijn de kosten aangegeven voor een nieuw te realiseren e-Depot voor een individuele, middelgrote instelling. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Er is uitgegaan van een greenfield-benadering (je begint met een schone lei; iedere instelling realiseert zijn eigen e-Depot);
- De tijdsduur voor ontwerpen, initiëren en bouwen is drie jaar, waarvan in de laatste twee jaar bouwactiviteiten plaatsvinden;

- Hergebruik en doorontwikkeling vindt beperkt plaats;
- De totale bouw- en exploitatieperiode die in ogenschouw is genomen, is tien jaar. Dat betekent dat voor de instellingen die het vijfde jaar starten, eerst drie jaar ontwikkelings- en bouwkosten zijn weergegeven en daarna nog twee jaar beheer- en exploitatiekosten;
- 'Aansluiten' van derde partijen is buiten beschouwing gelaten.

Tabel 4.2 Kosten individuele e-Depot voorziening voor kleine, middelgrote en grote instellingen, over een periode van tien jaar

Hoofdproces	Kleine instellingen	Middelgrote instellingen	Grote instellingen	Percentage
Initiëren	€ 45.150	€ 150.500	€ 376.250	2 %
Vormgeven	€ 169.128	€ 563.760	€ 1.409.400	8 %
Bouwen	€ 544.560	€ 1.815.200	€ 4.538.000	27 %
Exploitatie	€ 506.544	€ 1.688.481	€ 4.221.202	25 %
Aansluiten	€ –	€ –	€ –	– %
Beheren	€ 762.665	€ 2.542.218	€ 6.355.545	38 %
Totaal	€ 2.028.048	€ 6.760.159	€ 16.900.397	100 %

De kosten voor een kleine instelling zijn begroot op 30% van de kosten van een middelgrote instelling. De laatste kolom geeft een percentage aan dat ten behoeve van het hoofdproces over een periode van tien jaar wordt uitgegeven.

Een kleine instelling is in de eerste drie jaar gemiddeld € 759.000 aan kosten kwijt voor de realisatie van het e-Depot en het voorbereiden van beheer en exploitatiediensten (sommatie van initiëren, vormgeven en bouwen, gedeeld door 7 jaar).

De exploitatie- en beheerkosten over de zeven jaren daarna liggen op gemiddeld € 181.000 per jaar (sommatie kosten voor exploitatie en beheren, gedeeld door 7 jaar).

Voor een gemiddelde instelling liggen die bedragen ruim een factor 3 hoger (2,53 miljoen euro de eerste drie jaar en € 604.000 per jaar voor exploitatie- en beheerkosten).

In tabel 4.3 zijn de jaarlijkse kosten weergegeven wanneer alle instellingen over een periode van tien jaar een e-Depot realiseren, beheren en exploiteren.

Tabel 4.3 Kasritme model 1 (in miljoenen euro's)

Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5	Jaar 6	Jaar 7	Jaar 8	Jaar 9	Jaar 10	Totaal
8.7	24.3	52.5	62.0	70.6	73.4	83.0	92.9	103.1	113.7	684

Na tien jaar zijn de totale kosten € 684 miljoen. Na het 13e jaar (als de laatste 78 instellingen ook exploiteren) liggen de structurele exploitatie- en beheerkosten voor de aangesloten instellingen op € 99 miljoen per jaar.

4.4 Model 2a: Samenwerking: één gemeenschappelijke applicatie

Model 2a geeft de berekening van de kosten weer van een minimale vorm van samenwerking, namelijk wanneer instellingen alleen een centraal gebouwde e-Depot-applicatie afnemen. Beheer en exploitatie van diensten worden vervolgens eigenhandig opgepakt en ingericht. Centraal wordt de e-Depotapplicatie verder doorontwikkeld en strategisch en tactisch beheerd. Dat betekent dat instellingen niet zelf functionaliteiten aanbouwen maar nieuwe 'versies' kunnen afnemen. In tabel 4.4 staat voor de hoofdprocessen aangegeven welke processen (deels) gemeenschappelijk zijn en welke kosten (deels) op de individuele instelling drukken.

Tabel 4.4 Kostentoedeling model 2a e-Depot voorziening en instelling

Hoofdproces	e-Depot voorziening	Instelling
Initiëren	X	–
Vormgeven	X	–
Bouwen	X	X
Exploitatie	–	X
Aansluiten	–	–
Beheren	–	X

Uitgangspunten:

- De e-Depotapplicatie wordt centraal gebouwd en beschikbaar gesteld voor lokale instellingen;
- De e-Depotapplicatie wordt centraal doorontwikkeld;
- De infrastructuur moet voor iedere instelling worden opgebouwd en ingericht;
- Aansluiten is impliciet (zit in exploitatie) en is geen aparte dienst;
- Beheren van de e-Depotapplicatie gebeurt op instellingsniveau of kan worden ge-outsourced;
- Het exploiteren van de diensten wordt uitgevoerd door de instelling. Uitgaande van het leveren van diensten aan de zorgdrager, worden alle gedefinieerde diensten lokaal uitgevoerd. Hier komen dus ook de kosten te liggen, naast het functioneel-, applicatie- en technisch beheer. Zie tabel 4.5.

Tabel 4.5 Kostentoedeling exploitatiediensten model 2a

Exploitatiediensten	Afgenomen e-Depotapplicatie	Archiefinstelling
Opnemen van digitale content	–	X
Duurzaam bewaren van digitale content	–	X
Toegankelijk houden van digitale content	–	X
Beheren van metadata van digitale content	–	X
Op termijn vernietigen van digitale content	–	X
Beschikbaar stellen van digitale content	–	X
Zoeken, vinden van digitale content	–	X
Leveren van managementinformatie	–	X

Het verloop van de kosten in model 2a is in tabel 4.6 berekend. De kosten voor 'bouwen lokaal' betekent dat de aangeschafte e-Depotapplicatie in een IT-omgeving moet worden opgenomen (aanschaf hardware, netwerken etc.), geïmplementeerd / geconfigureerd moeten worden en dat datamigratie plaatsvindt. Dit is een projectmatige activiteit met een doorlooptijd van twee jaar die in het 3e en 4e jaar wordt uitgevoerd.

Tabel 4.6 Model 2a Kosten (over 10 jaar) individuele e-Depot voorziening voor kleine, middelgrote en grote instellingen, met centrale realisatie e-Depotapplicatie.

Hoofdproces	Centraal e-Depot	Kosten per instelling		
		Kleine instelling	Middelgrote instelling	Grote instelling
Realisatie e-Depot (jaar 1, 2, en 3)	€ 8.690.000	–	–	–
Doorontwikkeling (R&D) (over 7 jaar)	€ 8.035.000	–	–	–
Bouwen lokaal (3e/4e jr)	–	€ 220.000	€ 440.000	€ 1.100.000
Lokale Exploitatie (over 6 jr)	–	€ 844.000	€ 1.688.000	€ 4.221.000
Lokaal Beheren (over 6 jr)	–	€ 1.009.000	€ 2.019.000	€ 5.049.000
Totaal	€16.725.000	€ 2.073.000	€ 3.147.000	€10.370.000

De kosten voor een kleine instelling zijn begroot op de helft van de kosten van een middelgrote instelling. De centrale e-Depotapplicatie wordt in drie jaar gerealiseerd. De kosten daarvan bedragen € 8.690.000. De kosten voor doorontwikkelen van de applicatie voor zeven jaar na realisatie is begroot op € 8.035.000. Een middelgrote instelling is in het 3e en 4e jaar gemiddeld € 440.000 aan kosten kwijt voor het inrichten van lokaal beheer en exploitatie. De exploitatie- en beheerkosten over de zes jaren daarna liggen op gemiddeld € 618.000 per jaar. Voor een kleine instelling liggen die bedragen ruim een factor 0,5 lager en voor een grote instelling een factor 2,5 hoger. In tabel 4.7 zijn de jaarlijks kosten weergegeven wanneer 192 instellingen¹⁴ over een periode van tien jaar een e-Depot voorziening starten, gebruikmakend van een centraal gebouwde applicatie.

Tabel 4.7 Kasritme model 2a (in miljoenen euro's)

Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5	Jaar 6	Jaar 7	Jaar 8	Jaar 9	Jaar 10	Totaal
0,65	7,72	14,25	21,32	28,53	35,32	43,49	51,66	59,79	68,73	331,46

Na tien jaar zijn de totale kosten € 331 miljoen. Na het 13e jaar (als de laatste 78 instellingen ook exploiteren) liggen de structurele exploitatie- en beheerkosten voor de aangesloten instellingen op € 84 miljoen per jaar.

14. Zie paragraaf 4.1 Uitgangspunten voor de berekening van de cumulatieve kosten per scenario.

4.5 Model 2b: Samenwerking: gemeenschappelijke services en voorzieningen

Model 2b berekent de kosten van een vergaande vorm van samenwerking, waarbij een instelling alle e-Depot voorzieningen en services die zich er voor lenen om gemeenschappelijk te worden uitgevoerd, afneemt. In tabel 4.8 staat voor de hoofdprocessen aangegeven welke kostencomponenten gemeenschappelijk gemaakt worden en welke kostencomponenten lokaal door de instelling worden gedragen.

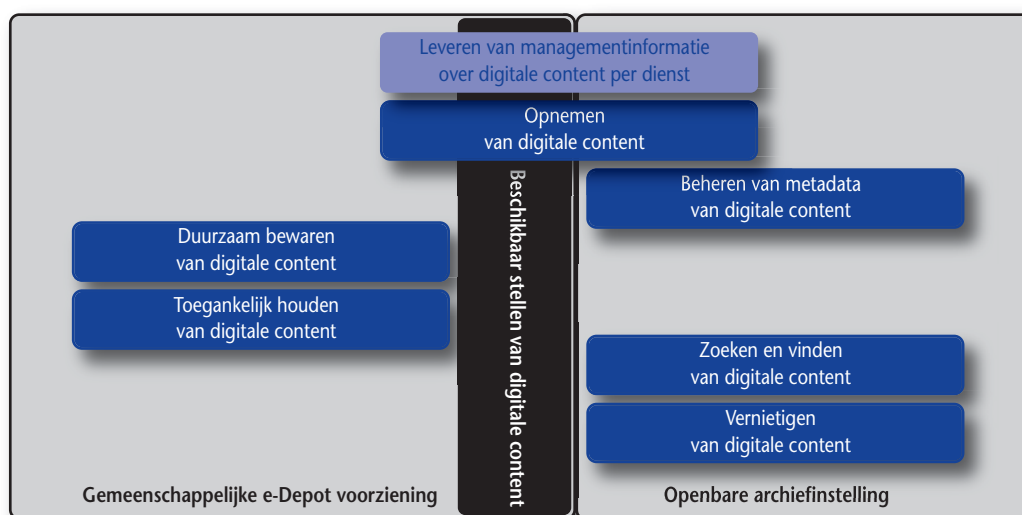
Tabel 4.8 Toedeling kostencomponenten model 2b e-Depot voorziening en instelling

Exploitatiediensten	Gemeenschappelijk e-Depot	Archiefinstelling
Initiëren	X	–
Vormgeven	X	–
Bouwen	X	–
Exploitatie	X	X
Aansluiten	X	X
Beheren	X	–

In de exploitatiefase zullen er voor de aangesloten instelling bepaalde diensten samen of zelf ter hand worden genomen. Dit heeft gevolgen voor de kostentoekenning. In tabel 4.9 is dit weergegeven en figuur 4.3 geeft grafisch weer wie de diensten uitvoert.

Tabel 4.9 Kostentoedeling exploitatiediensten model 2b

Exploitatiediensten	Gemeenschappelijk e-Depot	Archiefinstelling
Opnemen van digitale content	X	X
Duurzaam bewaren van digitale content	X	–
Toegankelijk houden van digitale content	X	–
Beheren van metadata van digitale content	–	X
Op termijn vernietigen van digitale content	–	X
Beschikbaar stellen van digitale content	X	–
Zoeken en vinden van digitale content	–	X
Leveren van managementinformatie	X	X

Figuur 4.3 Toedeling uitvoering exploitatiediensten in model 2b

In tabel 4.10 zijn de totale kosten weergegeven om een gemeenschappelijk e-Depot te realiseren en door te ontwikkelen. Inclusief beheer en exploitatie voor een groeiend aantal aangesloten instellingen (gemiddeld 28 per jaar er bij met na tien jaar 192 aangesloten instellingen).

Tabel 4.10 Model 2b Kosten gemeenschappelijke e-Depot voorziening over een periode van tien jaar

Hoofdproces	Kosten centrale e-Depot
Realisatie e-Depot (over 3 jaar)	€ 8.690.000
Doorontwikkeling (R&D) (over 7 jaar)	€ 8.035.000
Exploitatie centrale diensten (over 7 jaar)	€ 6.208.000
Centraal beheren (over 7 jaar)	€ 12.111.000
Totaal	€ 35.044.000

In tabel 4.11 zijn de eenmalige aansluitkosten en de gemiddelde exploitatiekosten weergegeven die een lokale instelling maakt, wanneer gebruik wordt gemaakt van gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services. In de eerste drie jaar wordt de e-Depotapplicatie gerealiseerd (zie tabel 4.10). In het vierde jaar vindt de roll-out plaats van de applicatie over een instelling. Vanaf jaar 5 t/m jaar 10 zijn vervolgens de exploitatiekosten berekend.

Tabel 4.11 Model 2b Jaarlijkse kosten lokale exploitatie voor een kleine, middelgrote en grote instelling over een periode van vijf jaar

Hoofdproces	Kosten per instelling		
	Kleine instelling	Middelgrote instelling	Grote instelling
Jaarlijks terugkerende exploitatiekosten	€ 98.000	€ 147.000	€ 316.600
Aansluiten en Exploitatie (over 6 jaar)	€ 588.000	€ 882.000	€ 1.899.600

In tabel 4.12 zijn de jaarlijks kosten weergegeven wanneer 192 instellingen over een periode van tien jaar aansluiten bij een gemeenschappelijke e-Depot voorziening.

Tabel 4.12 Kasritme model 2b (in miljoenen euro's)

Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5	Jaar 6	Jaar 7	Jaar 8	Jaar 9	Jaar 10	Totaal
0,7	5,1	3,3	7,2	11,4	14,4	18,1	21,7	24,1	27,1	133

Na tien jaar zijn de totale kosten € 133 miljoen. Na het 13e jaar (als de laatste 78 instellingen ook exploiteren) liggen de structurele exploitatie- en beheerkosten voor de aangesloten instellingen op € 35 miljoen per jaar.

5. DOORKIJK NAAR DE IMPLEMENTATIE

De partijen in de archiefsector willen zich inzetten voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk e-Depot. Maar dat kunnen zij niet alleen. De kernvraag is of de overheidspartijen de analyse en wenselijkheid van een gezamenlijke aanpak onderschrijven, en ook het noodzakelijke budget voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk e-Depot beschikbaar stellen.

Indien dit het geval is, dan is de doorkijk naar de implementatie in grote lijnen als volgt. Gekozen wordt voor een stap-bij-stap-benadering. Dit maakt het mogelijk om in te spelen op de bestuurlijke realiteit en afstemming te zoeken met relevante ontwikkelingen op het gebied van e-Overheid (zoals het NUP) en nieuwe initiatieven op het gebied van de (digitale) informatiehuishouding van de overheid. In een stapsgewijze ontwikkeling kunnen de risico's, die bij veel grootschalige ICT-projecten optreden, beter beheerst worden. Daarnaast zal ook ingezet worden op het delen van kennis en ervaringen in het nationale (Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid) en internationale netwerk van deskundigen die zich met het vraagstuk van digitale duurzaamheid bezighouden, het tussentijds laten uitvoeren van externe audits en validatie onderzoeken.

Gedacht wordt aan een aanpak waarbij voor de eerste vijf jaren een aantal hoofdresultaten centraal gesteld worden, en waarbij ook een streefbeeld voor de komende tien jaren wordt gegeven. In een extern evaluatie-onderzoek kunnen de resultaten en ervaringen van de vijf jaren in beeld worden gebracht. Hieraan kan een voorstel voor de verdere stappen verbonden worden. De concrete uitwerking van deze aanpak is verwoord in een apart voorstel aan de partijen die alle overheidslagen vertegenwoordigen: de Staatssecretaris van OCW, de Staatssecretaris van BZK en de voorzitters van het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen.

Randvoorwaarden voor aansluiting

Om een instelling te kunnen aansluiten, moet aan een aantal randvoorwaarden bij de aan te sluiten organisatie voldaan zijn. Deze hebben betrekking op: bestuurlijke besluitvorming tot aansluiting, financiën, organisatie en techniek.

Hoe snel aansluiting mogelijk is, kan op dit moment simpelweg niet ingeschat worden, ook niet bij benadering. Dit hangt af van de concrete situatie ter plekke, en ook van de snelheid waarmee noodzakelijke voorwaarden vervuld kunnen worden. Hier komt ook de samenhang naar voren met de kwaliteit van de informatiehuishouding van de overheidsorganisatie: naarmate deze beter is, kan sneller en eenvoudiger aangesloten worden op de gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services.

Om nader toe te lichten waarom het niet mogelijk is om een inschatting te maken van het tempo van aansluiting, wordt hierna een beeld gegeven van wat op lokaal niveau gerealiseerd moet zijn om aan te kunnen sluiten op de gemeenschappelijke e-Depot voorzieningen en services:

Wat moet bij de aan te sluiten organisatie gerealiseerd zijn?

Het realiseren van een aansluiting van een instelling is afhankelijk van een aantal bepalende factoren:

1. Financiën
2. Organisatie
3. Techniek
4. Informatiebeheer

De variabelen die deze factoren beïnvloeden verschillen per instelling. Het is daarom zinvol om eerst een basisniveau vast te stellen vanwaar uit een aansluiting kan worden gerealiseerd.

Het basisniveau is opgebouwd uit de volgende factoren en subfactoren:

1. Financiën

De instelling moet over voldoende budget beschikken om de organisatie gereed te maken voor aansluiting op de e-Depot voorzieningen en services en de onder 2 en 3 genoemde zaken te realiseren.

2. Organisatie

De factor organisatie valt uiteen in een aantal subfactoren:

- **Processen**
  - Werkprocessen moeten zijn ingericht op digitaal werken
- **Medewerkers**
  - Er moeten voldoende opgeleide medewerkers zijn aangesteld, zowel beheerders als deskundige adviseurs
  - Medewerkers moeten worden geselecteerd en opgeleid om over de juiste competenties te beschikken om digitaal te werken
- **Strategie en beleid**
  - Beleidsplannen
  - Informatieplannen
  - Inrichting organisatie

3. Techniek

De factor techniek valt uiteen in een aantal subfactoren:

- **Architectuur**
- **Infrastructuur**
  - Hardware
    - servers, infrastructuur
  - Software
    - aanpassing beheerapplicaties
  - Verbinding
    - datalijnen

4. Informatiebeheer

- Recordsmanagement moet zijn ingericht.
- De informatieketen moet zijn geborgd (Recordscontinuüm).
- Voldoende contextinformatie moet zijn vastgelegd over de informatieobjecten om deze in de toekomst te kunnen ontsluiten en begrijpen (metadatabeheer).

BIJLAGE 1

Uitwerking voorzieningen en services e-Depot (bij paragraaf 2.1)

Uitwerking van voorzieningen en services e-Depot

In de volgende twee overzichten wordt weergegeven tot welke soorten 'producten' de diensten en voorzieningen leiden, en of deze – gelet op de aard van de activiteiten – (grotendeels) in aanmerking komen om gemeenschappelijk uitgevoerd te worden. In de tabellen wordt dit aangeduid door de term 'geconcentreerd ja/nee'.

Diensten (services)

Diensten	Producten	Geconcentreerd	Toelichting
Opnemen van digitale content	Opname functionaliteit e-Depot Richtlijnen Opname e-Depot	Ja	Het technische proces kan gemeenschappelijk worden uitgevoerd. Dan moeten wel de gemaakte afspraken aan het systeem bekend zijn. De voorbereiding vindt geheel lokaal plaats.
Duurzaam bewaren van digitale content (Opslag)	Storage Uitwijkvoorziening Back-upvoorziening Procedures	Ja	De dienst kan gemeenschappelijk worden aangeboden, en evt. door een derde partij worden uitgevoerd. Zie hiervoor ook Beschikbaar stellen. Opslaan is de depotfunctie in engere zin: storage, inclusief de beveiliging.
Toegankelijk houden van digitale content (Preservation)	Karakterisering en identificatie (JHOVE; DROID; PRONOM) Preservation planning (PLATO) Digitaal Restauratie Atelier Standaarden en richtlijnen	Ja	Preservering is gericht op de langdurige bruikbaarheid. Gezien het specialistisch karakter hiervan (en de internationale oriëntatie) ligt een gemeenschappelijke dienst voor de hand. Technology watch is zeker een functie die gemeenschappelijk en internationaal wordt geregeld.

Diensten (services)

Diensten	Producten	Geconcentreerd	Toelichting
Beheren van metadata	Randvoorwaardelijk voor de gemeenschappelijke voorzieningen/services zijn: Functionaliteit Metadata-store e-Depot Functionaliteit 2-weg Interface beheerapplicatie derden	Nee	In traditionele termen: beschrijven en klasseren, inclusief het onderhoud daarvan. Hoewel deze dienst in technische en fysieke zin kan worden geconcentreerd is het administratief beheer (o.a. het vastleggen van regels t.a.v. openbaarheid, vernietiging, eigendom enz.) sterk gebonden aan een decentrale context.
Op termijn vernietigen van digitale content	Functionaliteit Verwijderen	Nee	In traditionele termen: beschrijven en klasseren, inclusief het onderhoud daarvan. Hoewel deze dienst in technische en fysieke zin kan worden geconcentreerd is de intellectuele en logische component geen dienst van een gemeenschappelijke e-Depot voorziening.
Beschikbaar stellen van digitale content. Het gaat hierbij om het leveren van informatie aan de aangesloten archiefdiensten die deze vervolgens vanuit hun eigen context aan de ambtelijke context en publieksgroepen doorleveren.	Graphic User Interface (GUI) voor business klanten Application programming interface (API) voor business klanten	Ja	Het leveren van informatie uit het depot. Indien de opslagfunctie gemeenschappelijk wordt afgenomen, zal deze dienst daaraan gekoppeld worden.
Zoeken en vinden van digitale content	Functionaliteit Metadatastore e-Depot	Nee	Deze dienst komt overeen met een digitale studiezaal en is gebonden aan een eigen context.
Leveren van managementinformatie	Reporting module e-Depot	Nee	Bepalen van archief- en preservatiebeleid. Wordt niet geconcentreerd uitgevoerd. Voor zover dit tot programmeerbare regels leidt, kunnen die onderdeel uitmaken van de gemeenschappelijke voorziening.

Voorzieningen

Voorziening	Geconcentreerd	Toelichting
Hardware	Ja	Een gemeenschappelijke e-Depot voorziening moet beschikken over servers en opslagcapaciteit. Voor zover deelnemende instellingen softwarediensten afnemen, zullen deze op de gemeenschappelijke servers draaien. Opslag kan zowel gemeenschappelijk als lokaal worden georganiseerd. Indien softwarediensten worden afgenomen moet ook de opslag gezamenlijk worden afgenomen vanwege schaal, datacombelaasting en beveiliging, zo blijkt uit onderzoeksrapporten en ervaringsgegevens (Ordina, benchmark, KB).
Netwerkvoorzieningen	Ja	Voor een gemeenschappelijke e-Depot voorziening is het netwerk essentieel. Gezien de mogelijke omvang van de bestanden die uitgewisseld worden, is grote bandbreedte noodzakelijk, zeker wanneer deelnemende instellingen gebruik maken van de opname en opslag diensten. Een gedeeld netwerk levert connectiviteit en bespaart geld. Want er is maar één aansluiting nodig om gegevens te kunnen uitwisselen met de instellingen.
Software	Ja	Besparingen door eenmalig ontwikkelen en meervoudig gebruik, zijn echter niet aan de orde. Er wordt tenslotte geen bestaande applicatie- en beheer omgeving vervangen. Er moet iets nieuws worden gebouwd en beheerd. Er zullen dus extra kosten gemaakt moeten worden voor de realisatie van een duurzaam en permanent digitaal archief. Hier zal het eenmalig ontwikkelen en meervoudig gebruik wel een duidelijke kostenreductie laten zien.
Kennis en Onderzoek	Ja	Een gemeenschappelijk kenniscentrum speelt een actieve rol als makelaar in 'herbruikbaarheid' van best practices en zorgt ervoor dat deelnemers en afnemers optimaal profijt hebben van elkaars leerervaringen.
Technisch beheer	Ja	Gemeenschappelijk applicatie- en technisch beheer regelt dat de deelnemers en afnemers straks kunnen beschikken over een team van ervaren interne en externe specialisten om ontwikkelde applicaties onder vastgestelde architectuur te implementeren en te beheren. Het gemeenschappelijk werken voorkomt verkoking en onderlinge concurrentie om schaarse expertise. Het bevordert bovendien dat leerervaringen uit projecten ook daadwerkelijk benut worden in volgende projecten. Centralisatie van beheer levert kostenbesparing op en draagt bij aan de bewaking van standaards. Vanzelfsprekend is een adequate helpdesk noodzakelijk, maar door bundeling van expertise is betere kwaliteit mogelijk dan lokaal geboden kan worden. Vanuit het centrale systeembeheer kan het plaatselijke lokale functioneel beheer ondersteund worden.

Voorzieningen

Voorziening	Geconcentreerd	Toelichting
Applicatiebeheer	Ja	Zie technisch beheer.
Functioneel beheer	Nee	Functioneel beheer heeft als taken de gebruikers van applicaties te ondersteunen bij het specificeren van hun behoefte en het accepteren van de geleverde software en zorg dragen voor een juiste informatievoorziening naar de organisatie. Dit impliceert dat functioneel beheer altijd bij de gebruiker wordt ingericht.
Opleiding	Ja	Een gemeenschappelijke aanpak van opleiding en training individuele kosten voor onderwijsontwikkeling. Daarnaast zorgt een gemeenschappelijke aanpak er voor dat deelnemers en afnemers optimaal profiteren van elkaars leerervaringen.

BIJLAGE 2

Gehanteerde bronnen voor hoofdstuk 4

Voor de integrale kostenanalyse in hoofdstuk 4 zijn onder andere de volgende bronnen gebruikt:

- Morgen is vandaag al verleden tijd, Nationaal Archief
- Baten in Beeld en Bronnen van Baten, SEO economisch onderzoek
- Projectplan Nederlands Erfgoed: Digitaal!, consortium Nederlands Erfgoed
- (interne) projectdocumentatie Digitaal Depot Nationaal Archief
- Digital Depot, Tesla Project Number 5388
- Stimuleringsprogramma Innovatie ECM Rijk
- ED3; eisen Duurzaam Digitaal Depot
- Structurele oplossing modernisering informatiehuishouding, maart 2009 v0.4 DGOBR
- Informatie op Orde, de Base-line, Stichting ICTU
- Raamwerk Enterprise Content Management (ECM) Rijksdienst 2015, ministerie van Binnenlandse Zaken
- Kleiner en Beter, regeerakkoord 2007, kabinet Balkenende IV
- Handreiking voor Kosten-batenanalyse voor ICT projecten, Maatschappelijke Sectoren & ICT, ministerie van Economische Zaken, december 2007
- Architectuur Digitale Werkplek Rijksoverheid, DWR
- Producten en Diensten Catalogus ECM, Strategy-Partners 2009
- Beoordeling project- en programmavoorstellen, PVRD
- Benefits LOGIC, ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen
- Evaluatierapport pilot Gebruik digitaal depot RHC's – Nationaal Archief
- European Commission DG Information Society and Media eGovernment Economics (2006)
- Ervaringscijfers Digidoc, BZK
- Batenonderzoek Digitaal Klant dossier, Deloitte en Touche 2007
- Ervaringscijfers, Automatisering Fiscus Italië, 2007
- ECORYS (2004) Kosten batenanalyse BGR en BRA

- Ervaringen Provincie Groningen en Provincie Limburg
- Kengetallen ministerie van Financiën
- Best practices en ervaringen Digitaliseringsprojecten ministeries van Binnenlandse Zaken, Justitie, Vrom, Defensie, LNV, Algemeen Zaken, VWS, SZW
- Projectplan, logistiek plan en materieel logistieke componenten van de overdracht, 2007
- Procesbeschrijvingen: o.a. intake, opslag, beheer en marketing beeldmateriaal (Benchmark gegevens Deloitte & Touche)
- Rapportage European Commission DG, 2006
- Ervaringen The National Archives (UK)
- Ervaringen Stadsarchief Amsterdam
- Ervaringen Gemeentearchief Rotterdam
- Ervaringen National Archives of Australia
- Ervaringen National Archives of New-Zealand
- Best practices en marktervaring Strategy Partners International

Uitgave

ACDD

ArchiefCoalitie Digitale Duurzaamheid

Ontwerp

Arno Geels, BNO, Den Haag

Mei 2010

nationaalarchief

HET/////////
UTRECHTS
ARCHIEF//
/////////
/////////
/////////

Regionaal Historisch Centrum
Groninger
Archieven

noord-hollands archief

regionaal historisch centrum limburg

ZEEUWSARCHIEF

